

53-й випуск регулярного дайджесту про вплив виходу іноземних компаній на економіку РФ

Підготовлено командою KSE Institute та членами Ради Директорів KSE за підтримки Міжнародного фонду "Відродження"; 04.09-17.09.2023. Ми продовжуватимемо надавати оновлену інформацію двічі на місяць.

На початку російського вторгнення в Україну KSE Institute запустив аналітичний проєкт, який отримав назву "Самосанкції" (або SelfSanctions), спрямований на збір даних про іноземні компанії, які працюють на російському ринку та обмежують або припиняють свою діяльність. Експертиза даних була проведена спільно з фахівцями/спеціалістами Мінекономіки, МЗС та Мінцифри. База даних KSE Institute частково наповнена з бази даних Єльської школи менеджменту та інших відкритих джерел. База даних містить багато різноманітної інформації, ми збираємо щоденну статистику щодо зміни статусу іноземних компаній, що працюють/працювали на російському ринку та обмежують чи припиняють свою діяльність. Також ми створили Telegram-бот https://t.me/exit_ru_bot для відстеження/моніторингу новин про пріоритетні іноземні компанії (охоплення 1, 2, 3 або 7 днів моніторингу) і проводимо регулярний аналіз зміни курсів акцій і капіталізації материнських груп компаній, які мають або мали бізнес в Росії. База KSE частково базується на даних з бази Yale's School of Management, дослідженні Університету Сент-Галлена, сайтів pravda.com.ua, squeezingputin.com, <https://bloody.energy/>, leave-russia.org та інших відкритих джерел. Дані верифікуються KSE і компаніям призначається додатковий статус KSE. Дані щодо акцій взяті з Google і Yahoo Finance. Водночас база KSE є найбільш повною та вичерпною і містить набагато більше інформації, ніж більшість інших схожих за тематикою баз даних, оскільки вона також містить дані про кількість персоналу, доходи, капітал та інші фінансові показники, збирає останні оновлення та зміни у статусах, посилання на використані джерела, щоденні оновлення з нашого Telegram-бота тощо.

KSE Institute та проєкт Leave Russia входять до коаліції B4Ukraine з середини 2022 року.

KSE Institute радий повідомити, що завершено процес об'єднання з проєктом leave-russia.org, розробленим командою волонтерів.

Також ми розробили сканер штрих-кодів, який доступний тут: <https://leaverussia.kse.ua/> (лише для мобільних пристроїв!) або в нашому Telegram-боті. Він дозволяє знайти будь-який бренд або компанію, яка працює в Росії, просто відсканувавши штрих-код.

ЗНІМОК З БАЗИ ДАНИХ KSE на 17.09.2023

Кількість компаній, які **продовжують діяльність у Росії** (Статус KSE "залишаються"¹) – 1 410 (+26 за 2 тижні)

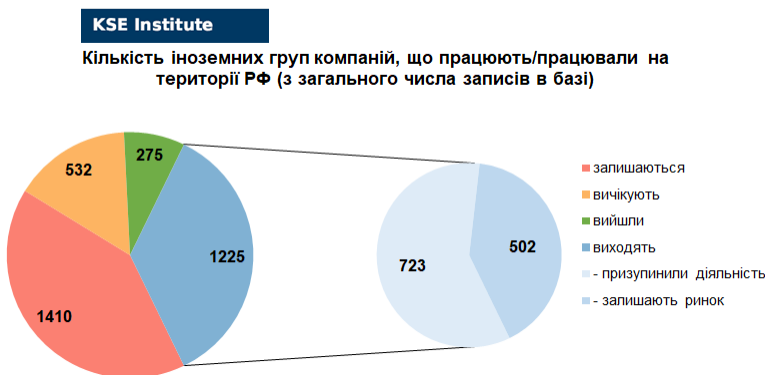
Кількість компаній, які **скоротили поточні операції та призупинили нові інвестиції** (статус KSE "вичікують") – 532 (+8 за 2 тижні)

Кількість компаній, які **згорнули російські операції** (статус KSE "виходять") – 1 225 (-1 за 2 тижні)

Кількість компаній, які **завершили вихід з РФ** (статус KSE "вийшли") – 275 (+2 за 2 тижні)

Станом на 17 вересня ми ідентифікували близько 3 442 компанії, організації і їх бренди з 94 країн та 58 галузей і їхню позицію щодо роботи на ринку РФ, близько 40% з них публічні. Для ~1 490 публічних груп компаній ми також ідентифікували (за можливості) їхній операційний бізнес в РФ (наявність контрольної частки в юридичній особі та отриману виручку) та знайшли дані за 2021 рік до вторгнення, що дало змогу підрахувати вартість інвестованого в країні капіталу (близько \$190,0 млрд), локальну виручку (на загальну суму \$306,5 млрд), локальні активи (на загальну суму \$328,3 млрд), а також персонал (близько 1,431 млн осіб) і сплачені податки (близько \$25,3 млрд). 1 757 іноземних компаній вже частково скоротили, призупинили або припинили свою діяльність в Росії. Також, ми додали інформацію про 275 компаній, які завершили продаж/ліквідацію свого бізнесу в Росії на базі зібраної з офіційних реєстрів інформації.

Як видно з таблиць нижче, станом на 17 вересня, 275 компаній, які вже повністю вийшли з РФ, в 2021 році мали щонайменше 438,6 тис чол персоналу, \$69,9 млрд річного доходу, \$37,4 млрд капіталу та \$64,1 млрд активів; компанії, які оголосили про повний вихід з Росії, мали 289,5 тис чол персоналу, \$53,2 млрд річного доходу, \$21,2 млрд капіталу та \$26,1 млрд активів; компанії, які призупинили свою діяльність на російському ринку, мали 107,2 тис чол персоналу, річний дохід у розмірі \$31,3 млрд, \$36,9 млрд капіталу і \$90,7 млрд активів.

ТОП-10 країн і галузей за кількістю компаній з бази KSE

Країна штаб-квартири	Кількість компаній	Галузь	Кількість компаній
США	740	FMCG+споживчі товари	310
Німеччина	397	Фінанси та платежі	248
Великобританія	272	Електроніка	220
Китай	183	Енергетика, нафта і газ	216
Японія	171	ІТ	191
Франція	169	Промислове обладнання	173
Швейцарія	149	Автомобілебудування	169
Італія	117	Фарма, охорона здоров'я	167
Нідерланди	98	Їжа та напої	130
Фінляндія	96	Виробництво	117

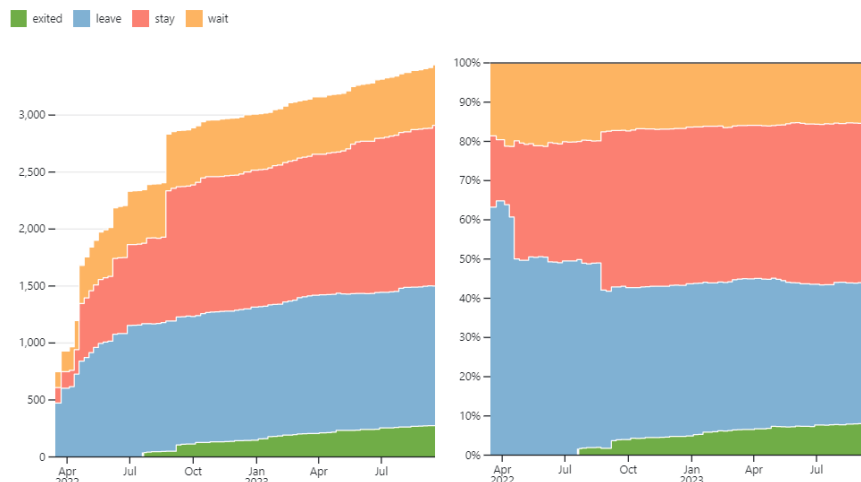
¹ - KSE status "leave" або "виходять" - Компанії, які опублікували на офіційному сайті компанії (або їхній реліз з'явився в іноземному виданні як FT, NYT тощо) що повністю завершують роботу в Росії або компанії, що офіційно повідомили що вони тимчасово скорочують операції в РФ
- KSE status "wait" або "вичікують" - Компанії, які опублікували на офіційному сайті компанії (або їхній реліз з'явився в іноземному виданні як FT, NYT тощо) що вони скорочують лише частину бізнес операцій, продовжуючи роботу по іншим операціям або компанії, які повідомили що відкладають майбутні інвестиції/розробки/маркетинг, при цьому продовжують свою основну діяльність
- KSE status "stay" або "залишаються" - Компанії, що ігнорують вимоги до виходу/скорочення діяльності в Росії, також компанії, які офіційно заявили, що залишаються в Росії або новин по їх виходу не було знайдено
- KSE status "exited" або "вийшли" - Компанії, які продали свій бізнес/активи або свою частку бізнесу місцевому партнеру/розірвали стосунки та залишили ринок. Також цей статус присвоюється компаніям, які ліквідуються.

Наведена нижче таблиця базується на даних за 2021 рік, доступних для ~1 480 ТОП публічних компаній, що працюють / працювали в РФ²:

KSE Institute						
Статус, присвоєний KSE	К-ть компаній з виручкою в базі KSE	Кількість персоналу в РФ, 2021	Дохід в РФ, 2021, млн дол	Капітал в РФ, 2021, млн дол	Активи в РФ, 2021, млн дол	Податки в РФ, 2021, млн дол
вийшли	275	438 642	69 895	37 436	64 073	4 521
виходять , в т.ч.:	329	396 676	84 511	58 074	116 880	3 341
<i>намір про повний вихід</i>	142	289 454	53 201	21 211	26 146	2 624
<i>призупинення операцій</i>	187	107 222	31 310	36 863	90 734	717
вичікують	229	154 584	57 466	43 905	48 100	3 304
залишаються	658	441 441	94 664	50 576	99 222	14 102
Всього	1 491	1 431 343	306 536	189 990	328 275	25 268

Якщо з початку російського вторгнення в Україну відсоток компаній, які згортають операції в РФ, різко зростав до середини квітня 2022 р, то протягом останніх 12 місяців співвідношення тих, хто йде чи залишається, практично не змінюється, хоча ми все ще бачимо періодичне зростання частки тих компаній, які залишаються на ринку РФ (за рахунок додавання нових компаній в базу, 36 було додано в вересні 2023). Тим не менше, **якщо оперувати загальними цифрами** в базі даних KSE, близько 35,6% компаній вже заявили про вихід з ринку РФ або призупинили свою діяльність, але 41,0% все ще залишаються присутніми в країні, 15,5% вичікують і лише 8,0% здійснили повний вихід³.

У той же час, з т.з. на економіку Росії, вплив лише 275 компаній, які повністю вийшли з країни, складно не дооцінити, оскільки в 2021 році в них працювало 30,6% персоналу, зайнятого в іноземних компаніях, а компаніям належало близько 19,5% активів, 19,7% капіталу інвестованого іноземними компаніями в країну, і в 2021 році вони генерували виручки на 69,9 млрд дол або 22,8% від всієї виручки і сплатили ~4,5 млрд дол податків або 17,9% від загальної суми податків, сплачених компаніями, які спостерігалися. Дані по 1 490 ТОП компаній представлені в таблиці вище.

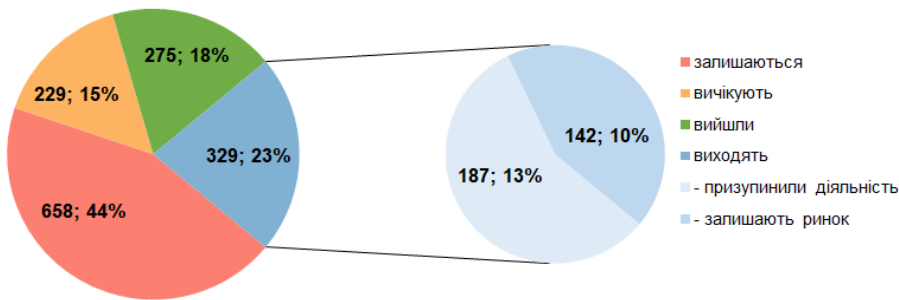

Щоб уникнути неправильного тлумачення цифр, ще раз наголошуємо, що в базі KSE Institute містяться фінансові дані приблизно 1490 унікальних груп іноземних компаній, які беруть участь у приблизно 1960 місцевих юридичних особах в Росії. А загальна кількість записів - вже більше 3442 і постійно зростає. Це означає, що найправильнішим способом порохувати реальний % різних статусів від загального числа буде взяти лише ті компанії, виручка та інші фінпоказники яких у нас зібрані в базі даних. Для решти компаній ми не змогли поки ідентифікувати компанії, представлені в Росії, доходи яких фізично отримані в країні. В основному, це іноземні компанії, які мають торгові відносини з Росією, або, наприклад, спортивні (86 записів) та інші асоціації та НУО (22 записів), туристичні та круїзні компанії (24 записи), ЗМІ (40 записів), Кіно (17 записів) та Розваги (24 записи) або компанії, які ніколи не мали навіть представництва в країні. На нашу думку, набагато точніше було б базувати розрахунки реальних виходів або % інших статусів у порівнянні з тими ~1490 унікальними іноземними компаніями, де ми змогли визначити доходи, отримані в Росії заснованими ними місцевими компаніями. Для отримання більш детальної інформації дивіться наступні діаграми:

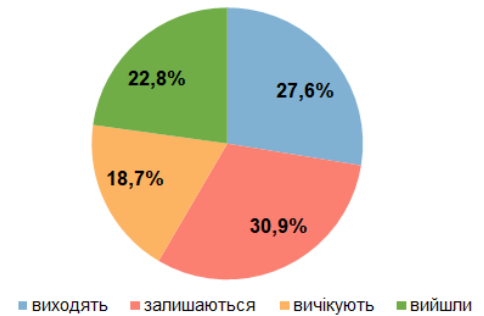
² Коли ми аналізуємо кількість локальних компаній в Росії, кількість персоналу та місцеві фінансові показники (наприклад, дохід, капітал, активи, сплачені податки) - KSE Institute використовує дані згідно з Російськими стандартами бухгалтерського обліку (або РСБУ) з офіційного реєстру [ЕГРЮЛЬ](#), усі кроки, як ми це робимо, детально пояснюються в [Методології, яку ми опублікували тут](#). Основне джерело для локальних фінпоказників - дані Федеральної податкової служби Росії. Останні доступні консолідовані дані для найбільших російських підрозділів кожної групи представлені відповідно до місцевих стандартів бухгалтерського обліку, за винятком внутрішньогрупових виключень та інших коригувань по МСФЗ або GAAP. Більше деталей [розміщено тут](#).

³ 24 липня 2022 року ми ввели новий статус «вийшли», який відображає дії компаній щодо завершення виходу з російського ринку. Статус ґрунтується на даних з ЕГРЮЛ Росії та додатковому аналізі, такому як оголошення компаній і публікації в ЗМІ про діяльність компанії. У той же час, діяльність компанії може бути складно відстежити, і їх можна пропустити в аналізі, особливо для компаній, які мало висвітлюються в ЗМІ. Закликаємо наших читачів повідомляти нам, якщо вони знайомі з діями компанії, які суперечать їхнім заявам про вихід, через [форму зворотного зв'язку](#) на сайті <https://leave-russia.org/>.

К-ть іноземних груп компаній з ідентифікованою в 2021 р. виручкою на території РФ

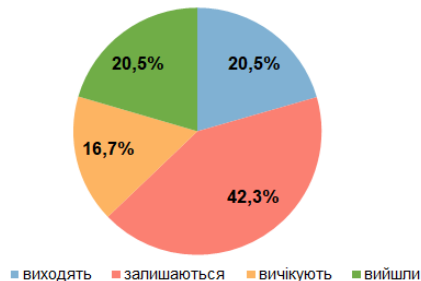
Частка доходу в 2021 році за статусами KSE для ~1490 компаній з фінпоказниками

Як видно на діаграмах вище на основі даних за 2021 рік, приблизно однаковий % **виходу** отримано на основі кількості компаній (18%) і частки вилученого в результаті їх виходу доходу (22,8%). У той же час зовсім інша картина для тих, хто ще **залишається** - 44% компаній представляють 30,9% доходу, а 15% **компаній, що вичікують**, представляють 18,7% доходу, отриманого в Росії. Висновок може полягати в тому, що менші компанії з нижчими доходами вважають за краще залишатися, а ті, які мають більший дохід, більш охочі вичікувати, обмежуючи свої інвестиції як виправдання (водночас вони продовжують заробляти та реінвестувати свій прибуток в Росії).

KSE Institute вже зібрав і проаналізував дані про дохід, капітал, активи та чистий прибуток (прибуток або збиток) у **2022 році** для ~1400 компаній (близько 90 компаній, дані яких у нас були зібрані раніше не надали свою звітність) і надає нижче детальний аналіз, більше деталей буде надано додатково, якщо ми отримаємо повну інформацію.

Частка доходу в 2022 році за статусами KSE для ~1400 компаній з фінпоказниками

Статус, присвоєний KSE	К-ть компаній з виручкою в базі KSE	Дохід в РФ, 2022, млн дол	Капітал в РФ, 2022, млн дол	Активи в РФ, 2022, млн дол	Прибуток/збиток в РФ, 2022, млн дол
вийшли	275	44 415	19 481	40 762	3 362
виходять, в т.ч.:	306	44 596	45 603	117 028	-152
намір про повний вихід	133	31 805	14 365	30 108	64
призупинення операцій	173	12 791	31 238	86 920	-216
вчичкують	209	36 284	19 488	46 289	1 212
залишаються	609	91 853	40 760	119 089	9 794
Всього	1 399	217 147	125 332	323 169	14 217

Як ви можете бачити з діаграм вище, компанії, **які повністю вийшли** з Росії, змогли отримати на 2,3% менше доходу в 2022 році (20,5% від загального обсягу), ніж у 2021 році (22,8% від загального обсягу, що зрозуміло, оскільки більшість із них залишили країну ще до кінця року). **Компанії, що виходять**, також отримали значно менше (-7,1%) доходів у 2022 році (20,5% від загального обсягу), ніж у 2021 році (27,6% від загального обсягу). Водночас **компанії, що залишилися**, змогли отримати значно більшу (+11,4%) виручку в 2022 (42,3% від загального обсягу), ніж у 2021 році (30,9% від загального обсягу). Компанії зі статусом «**вичікують**»⁴ отримали практично таку ж частку (-2,0%) доходу в 2022 році (16,7% від загального обсягу) проти 18,7% від загального обсягу в 2021 році. Отже, ключовий висновок полягає в тому, що гроші важливі для тих компаній, які все ще пов'язані з місцевим бізнесом у Росії.

Підсумовуючи перші результати нових даних, отриманих за 2022 році та порівнюючи їх із 2021 роком, можна побачити позитивні тенденції щодо значного падіння доходів та капіталу. Лише активи майже не змінилися (323,2⁵ млрд доларів США у 2022 році проти 328,3 млрд доларів США у 2021 році) і навіть, ймовірно, збільшаться, коли ми отримаємо решту звітів для приблизно 90-100 компаній (якщо компанії не вирішать не розголошувати їх). KSE Institute опублікував раніше масштабне дослідження «[Як змінилися доходи іноземного бізнесу в РФ в 2022 році і чому так багато компаній досі не йдуть](https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4453963)». Ознайомитися з англійською версією звіту можна за посиланням: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=4453963.

У липні KSE Institute спільно з партнерами по коаліції B4Ukraine опублікували нове дослідження під назвою "The Business of Staying: a closer look at multinational revenues and taxes in Russia in 2022", скачати повний текст англійською мовою можна за наступними посиланнями: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/07/The-Business-of-Staying-1.pdf> та <https://b4ukraine.org/pdf/BusinessOfStaying.pdf>

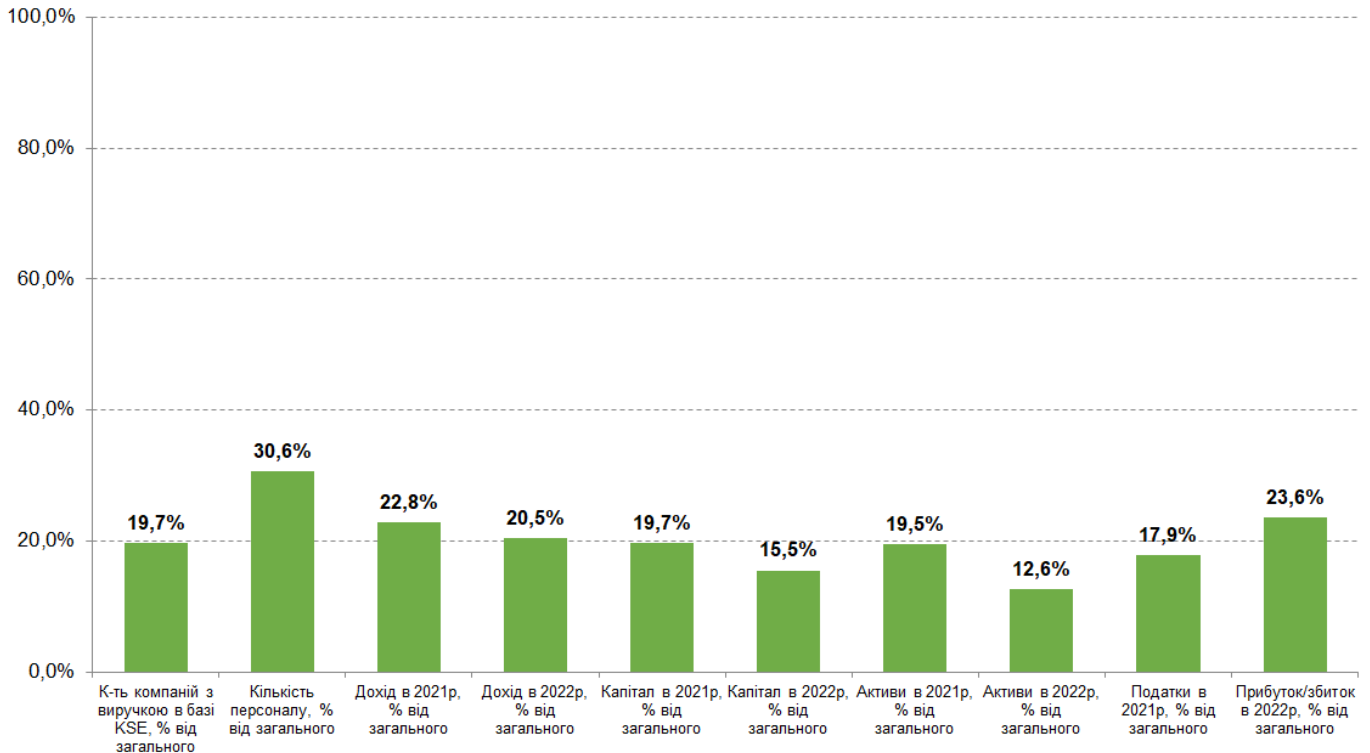
⁴ Після 18 місяців війни розпочатою Росією в Україні ми припускаємо, що часу було цілком достатньо, щоб прийняти рішення покинути країну-агресора для всіх міжнародних бізнесів. Тому для KSE Institute компанії відмічені статусами «залишаються» та «вичікують» по суті нічим суттєво не відрізняються.

⁵ Збільшення активів порівняно з попередніми даними пояснюється додаванням нещодавно зібраної інформації про активи банків, яка раніше була недоступною.

Поточний прогрес компаній, які повністю вийшли проти інших таких:

KSE Institute

% компаній, які вийшли з Росії з продажем або ліквідацією та їх ключові статистичні дані

Більше інфографіки і аналітики у спеціальному розділі нашого сайту за посиланням <https://leave-russia.org/uk/bi-analytics>

Ключові оновлення з останніх російських новин:

Tinder, який залишив Росію, оштрафували за відмову локалізувати дані росіян

04.09.2023 | Суд у Москві оштрафував компанію Match Group, яка володіє сайтом знайомств Tinder, на 10 мільйонів рублів за неодноразову відмову локалізувати персональні дані росіян у РФ.

<https://www.kommersant.ru/doc/6197179>

Райффайзенбанк вирішив зареєструвати новий логотип в Росії

8.09.2023 | Райффайзенбанк подав до Роспатенту заявки на реєстрацію нових версій логотипу. У додатках він представлений в декількох варіантах - російською та англійською мовами з літерою «Р» на біло-жовтому тлі. Раніше австрійський Raiffeisen Bank International заявив про намір продати свій бізнес у Росії або вивести Райффайзенбанк зі свого периметра.

<https://www.forbes.ru/finansy/496127-raiffajzenbank-resil-zaregistrovat-novyj-logotip-v-rossii>

Активи Volvo в Росії були придбані російським інвестором

8.09.2023 | Мінпромторг РФ визначив російського інвестора, якому були передані місцеві активи Volvo, а також партнера по розвитку автомобільного заводу в Калузі. Про це повідомляє прес-служба міністерства.

<https://www.vedomosti.ru/business/news/2023/09/08/994132-aktivi-volvo-rossii-poluchil-rossiiskii-investor>

Путін затвердив порядок виплат за євробондами іноземним депозитаріям

09.09.2023 | Путін затвердив новий порядок виплат щодо єврооблігацій. Росія зможе відкривати рублеві рахунки типу «I», бенефіціарами яких стануть власники бондів. Рахунки відкриватимуться на ім'я іноземного депозитарію.

<https://www.rbc.ru/finances/09/09/2023/64fc77dd9a79475584e736d1>

ЦБ: постанова про єврооблігації не поширюється на обмін активами з іноземними інвесторами

10.09.2023 | Указ президента Росії Володимира Путіна про тимчасовий порядок виконання боргових зобов'язань за єврооблігаціями не стосується питання обміну активами з іноземними інвесторами, повідомили ТАСС в прес-службі Банку Росії.

<https://www.kommersant.ru/doc/6209839>

Сбербанк: сильні показники банку вказують на слабкість санкцій

11.09.2023 | Якщо валюта відображає економічне здоров'я країни, російські банки повинні перебувати в реанімації. Проте найбільший роздрібний кредитор країни, Сбербанк, сурмить про прибутковість капіталу, про яку західні колеги можуть тільки мріяти.

<https://www.ft.com/content/381e259c-8574-4cd8-a04a-0fdec6aaad28>

Активи єдиного в РФ банку з індійським капіталом показують суттєве зростання

14.09.2023 | Активи єдиного у Росії банку (Комерційний Індо банк), що повністю належить індійським власникам, показують суттєве зростання. За півтора року вони збільшилися більш ніж 11 разів, залучені кошти — 18,6 разів. За оцінкою експертів, банк зіткнувся з напливом надходження коштів від нерезидентів, які могли перенаправляти їх з інших російських банків. Причому банк вважає за краще не розширювати кредитування, а зберігати кошти на депозитах ЦБ РФ.

<https://www.kommersant.ru/doc/6212050>

Експерти оцінюють пропозицію запровадити репатріацію валютної виручки експортерів до РФ

14.09.2023 | У Мінфіні Росії запропонували ввести обов'язкове повернення в Росію валютної виручки експортерів, повідомив директор департаменту фінансової політики відомства Іван Чебесков. З сьогоднішнього дня по 22 вересня ЦБ Росії збільшить продаж валюти майже в 10 разів. Щоденний обсяг операцій Банку Росії становитиме 21,4 млрд рублів замість 2,3 млрд.

<https://iz.ru/1574144/2023-09-14/eksperty-otcenili-predlozhenie-vvesti-v-rf-repatriaciiu-valiutnoi-vyruchki-eksporterov>

Російські мільярдери вивели з Європи активи на 50 мільярдів доларів

14.09.2023 | Найбагатші росіяни за півтора роки вивели з Європи активи як мінімум на \$50 млрд, пише [Bloomberg](#). Серед перших були активи Андрія Гур'єва та Віктора Рашнікова у Швейцарії та на Кіпрі. "Зараз Росія здається меншим злом, ніж зарубіжні країни", - пояснила партнер компанії ДРТ (колишній Deloitte) Наталія Кузнецова.

<https://www.forbes.ru/milliardery/496425-rossijskie-milliardery-vyveli-iz-evropy-aktivy-na-50-mlrd>

США зробили масштабне розширення списку санкцій по РФ

14.09.2023 | США в четвер зробили одне з наймасштабніших цього року оновлень російського сегменту SDN List. Під американськими санкціями з 14 вересня перебуває ціла низка великих російських підприємств, впливає із повідомлення Мінфіну США.

<https://www.interfax.ru/business/920862>

Колишню фінсько-російську торгову палату визнали небажаною в Росії

14.09.2023 | Генпрокуратура стверджує, що EastCham Finland "змушувала інші компанії припинити роботу в Росії" і консультувала фінські компанії щодо способів виходу з російського ринку.

<https://www.rbc.ru/politics/14/09/2023/65030c769a7947c1d160e420>

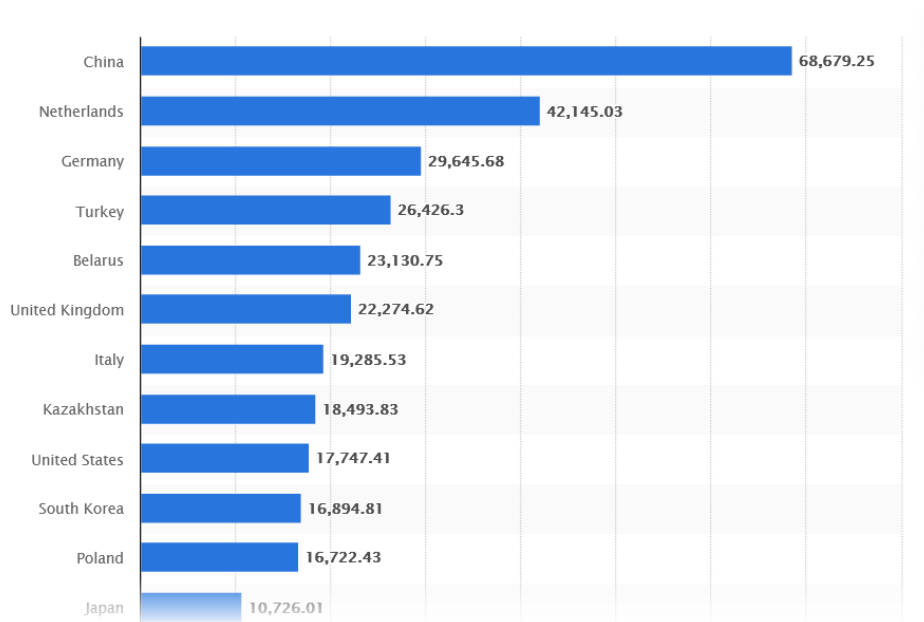
ФОКУС ТИЖНЯ: Аналіз присутності німецьких компаній і їх позиції в Росії після 17 місяців війни

Після розпаду СРСР, Росія прагнула економічних дивідендів у вигляді велетенських західних кредитів і технологій, передусім для освоєння покладів нафти і сировини у Сибіру та інших віддалених районах. Постачання нафти й природного газу в Європу дає змогу імпортувати необхідні для Росії продовольчі та споживчі товари. Найважливіша роль у реалізації цих планів ще донедавна відводилася Німеччині.

Німеччина для Росії – одна з ключових країн Європи. Відносини між Росією та Німеччиною завжди мали особливе значення на міжнародній арені. Від їх характеру залежать траєкторія розвитку європейської цивілізації, розстановка і баланс сил у глобальному світі. Німеччина традиційно є одним з найбільших торгових партнерів Росії.

Довідково: товарообіг Росії з Німеччиною у 2021 році становив 56,9 млрд. доларів США, збільшившись на 35,87% (15,1 млрд. доларів США) порівняно з 2020 роком. Експорт Росії до Німеччини 2021 року становив 29,6 млрд. доларів США, збільшившись на 59,98% (11,1 млрд. доларів США) порівняно з 2020 роком. Імпорт Росії з Німеччини 2021 року становив 27,3 млрд. доларів США, збільшившись на 16,79% (3,9 млрд. доларів США) порівняно з 2020 роком. Сальдо торгового балансу Росії із Німеччиною 2021 року склалося позитивне у вигляді 2,3 млрд. доларів США, тоді як за підсумками 2020 року було негативним у вигляді 4,9 млрд. доларів США. Частка Німеччини у зовнішньоторговельному обороті Росії 2021 року становила 7,2% проти 7,3% 2020 року. По частці у російському товарообігу 2021 року Німеччина посіла 2 місце (2020 року – також 2 місце). Частка Німеччини в експорті Росії у 2021 році склала 6% проти 5,5% у 2020 році. По частці у російському експорті 2021 року Німеччина посіла 3 місце (2020 року – 4 місце). Частка Німеччини в імпорті Росії у 2021 році становила 9,3% проти 10,1% у 2020 році. По частці у російському імпорті 2021 року Німеччина посіла 2 місце (2020 року – також 2 місце)⁶.

Вартість експорту товарів з Росії в 2021 році, за основними країнами призначення, (у млрд доларів США)

Джерело: <https://www.statista.com/statistics/1002015/russia-leading-export-partners/>

Уже досить тривалий час Росія знаходиться під дією західних економічних санкцій. Вже в 2014 році економічні санкції проти Росії були спрямовані виключно на конкурентоздатні галузі економіки, зокрема, на газову і нафтову промисловість. Саме сировинна спрямованість російської економіки стала головною мішенню санкцій з боку США та їх союзників, зокрема, Німеччини, оскільки, аж до початку широкомасштабної російсько-української війни у 2022 році, Росія була найбільшим у світі виробником газу та залежність країн Європи від російського газу коливалася від нуля до ста відсотків (більше всього споживала російський газ у Європі якраз Німеччина). Росія має найбільші у світі розвідані запаси природного газу й другі за величиною запаси нафти⁷.

⁶ <https://russian-trade.com/reports-and-reviews/2022-02/torgovlya-mezhdu-rossiy-i-germaniyev-v-2021-g/>

⁷ <http://resource.ukrlife.org/rossia.htm>

У зв'язку з цим, геополітичні ризики для енергетичної та кліматичної безпеки Німеччини помітно зросли після анексії Росією Криму в 2014 році. Частка російського газу зросла до 49% від загального імпорту німецького газу у 2019 році порівняно з 34% у 2009 році. Ця економічна позиція Німеччини на момент вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року була однією з найбільш вразливих країн ЄС з точки зору безпеки постачання та загальної енергетичної та кліматичної безпеки по відношенню до Росії. При цьому, німецька промисловість перебуває під пильною увагою громадськості та медіа від початку військових дій в Україні, адже, Німеччину часто звинувачують у тому, що багаторічною тісною економічною співпрацею з Росією – особливо це стосується імпорту енергоносіїв – вона опосередковано сприяла зміцненню агресивного режиму Путіна.

Враховуючи це, наріжним каменем російсько-німецьких економічних зв'язків був імпорт дешевої російської енергії для живлення німецького важкого виробництва, яке потім було експортовано назад продукцію з високою доданою вартістю та у якості складних технологій. Німецькі компанії до кінця 2021 року інвестували в Росію понад 21 мільярд євро, що зробило країну третім за величиною інвестором у Росії після Кіпру та Нідерландів⁸, але в 2022 році німецькі підприємства скоротили власні інвестиції в Росії. У результаті скорочення прямих інвестиційних кредитів російським підприємствам спостерігалось повернення коштів з Росії в Німеччину на суму 3 млрд. Євро⁹.

При цьому варто зазначити, що російські прямі іноземні інвестиції у Німеччині порівняно незначні, вони зосереджені в кількох стратегічних секторах економіки, таких як енергопостачання (переважно нафтопереробка, транспортування, зберігання та розподіл природного газу).

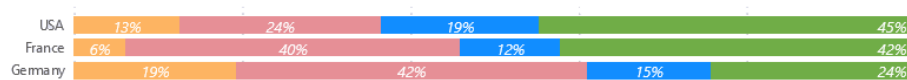
Станом на кінець 2022 року в Німеччині було 1713 компаній з кінцевим бенефіціаром-власником в Росії¹⁰. Російська корпоративна присутність у Німеччині зосереджена приблизно в 40 великих компаніях, які спеціалізуються на нафтопереробці, постачанні та розподілі природного газу, виробництві металевих і пластикових виробів, виробництво скла, транспорт. У цих фірмах працюють тисячі співробітників і вони володіють стратегічними активами на мільярди. Санкції ЄС обмежили можливості цих компаній отримати подальшу стратегічну перевагу та придбати більше активів у певних галузях промисловості в Європі.

Анексія Росією Криму у 2014 році та західні санкції, призвели до того, що кількість німецьких компаній, які інвестують у Росію, скоротилася на третину. Тим не менш, до 2020 року ця цифра складала трохи менше 4 000 компаній, і багато хто був упевнений, що їхня присутність може допомогти закріпити Росію в демократичній сфері. 24 лютого 2022 року ця віра була зруйнована, змусивши компанії будь-якого розміру думати, що робити далі. В той час як деякі компанії оголошували про рішення вийти з російського ринку та почали розривати ділові зв'язки, інші намагались і досі намагаються залишитися, через ніби то лояльність до своїх співробітників, незважаючи на санкції Заходу, які створили величезні перешкоди для банківської діяльності та транскордонних перевезень.

До початку російського вторгнення в Україну, в Росії працювало майже 400 німецьких компаній. Наразі їх стало менше. У 2022 році вони заплатили лише у вигляді податку на прибуток до російського бюджету більше 400 мільйонів доларів США (а перед початком війни загальна сума сплачених німецькими компаніями податків становила понад 2,3 мільярда доларів США). Це рекордний показник серед усіх країн ЄС – більшу суму в якості податкових відрахувань віддали тільки компанії з США¹¹.

За наявними даними KSE Institute, Німеччина є одним із провідних іноземних роботодавців у Росії (наймала до вторгнення близько 165 тис. осіб), була третьою після США (наймала близько 400 тис. осіб) і Франції (близько 250 тис. осіб), яка була на 2 місці¹².

Percentage of staff by countries of HQ / Доля персоналу в РФ у розрізі країн HQ

Staff in RF, th./Персонал в РФ, тис.

⁸ <https://www.freiheit.org/strategic-decoupling-phasing-out-russian-economic-influence-germany>

⁹ <https://www.bundesbank.de/en/press/press-releases/german-foreign-direct-investment-in-2021-2022-903736>

¹⁰ <https://www.freiheit.org/strategic-decoupling-phasing-out-russian-economic-influence-germany>

¹¹ <https://www.polskieradio.pl/395/7786/artikul/3203245.over-260-german-firms-still-active-in-russia-report>

¹² <https://leave-russia.org/uk/bi-analytics>

За даними, зібраними KSE Institute¹³, у 2021 році ТОП 275 німецьких компаній з часткою в капіталі 50+% забезпечили роботою 165 тис. осіб, ці компанії отримали \$47,9 млрд річного доходу, мали \$22,0 млрд капіталу та \$29,8 млрд активів. Станом на 15.09.2022 лише 33 німецькі компанії повністю вийшли з Росії шляхом продажу або ліквідації свого бізнесу/активів або його частини місцевому партнеру та залишили ринок.

Рік тому KSE Institute зробив [свій перший аналіз](#) щодо німецьких компаній¹⁴, на той момент ми ідентифікували 352 компанії з Німеччини, які мали відносини з Росією, за 1 рік ми бачимо, що кількість тих, які повністю вийшли, зростає з 11 до 33 станом на вересень 2023 року, для ілюстративних цілей лише ті самі компанії, які були в базі даних рік тому враховано в таблиці нижче:

Статус за KSE	Статуси компаній станом на 09-2022	Статуси компаній станом на 09-2023	Зміни статусів за 1 рік
вийшли	11	33	22
виходять	94	91	-3
залишаються	195	183	-12
вичікують	52	45	-7
Разом	352	352	0

Але з того часу ми нам вдалося ідентифікувати більше 40 нових німецьких компаній, які мали зв'язки з Росією.

Наступна таблиця базується на оновлених даних, доступних для ТОП публічних компаній Німеччини, які працювали в РФ до початку вторгнення:

Статус, присвоєний KSE	Загальна к-ть компаній в базі KSE	К-ть компаній з виручкою в базі KSE	Дохід в РФ, 2021, млн дол	Капітал в РФ, 2021, млн дол	Активи в РФ, 2021, млн дол	Кількість персоналу в РФ, 2021	Податки в РФ, 2021, млн дол
вийшли	33	33	14 172	6 975	7 413	40 171	434
виходять	98	41	10 163	4 512	8 914	25 974	623
залишаються	214	169	15 012	5 846	8 770	69 026	666
вичікують	48	32	8 588	4 653	4 705	30 295	622
Всього	393	275	47 935	21 986	29 802	165 466	2 345

Після того як KSE Institute отримав фінансову звітність за 2022 рік – можна побачити, як змінилася ситуація за 1 рік:

Статус, присвоєний KSE	Загальна к-ть компаній в базі KSE	К-ть компаній з виручкою в базі KSE	Дохід в РФ, 2022, млн дол	Капітал в РФ, 2022, млн дол	Активи в РФ, 2022, млн дол	Прибуток/збиток в РФ, 2022, млн дол	Сплачений податок на прибуток в РФ, 2022, млн дол
вийшли	33	33	6 519	3 376	6 905	375	72
виходять	98	39	4 673	3 838	7 688	356	108
залишаються	214	148	11 751	4 097	7 876	634	206
вичікують	48	31	6 305	2 662	4 896	319	89
Всього	393	251	29 248	13 973	27 365	1 684	475

Отже, як видно з таблиці вище, загальний % компаній, що залишаються зі штаб-квартирами в Німеччині (зі статусами KSE «залишаються» та «вичікують»), все ще досить високий – 67% на основі загальної кількості компаній, 71% на основі кількості компаній з виручкою або 62% від обсягу виручки, отриманої в РФ у 2022 році і ця частка в % зростає на +13% проти 2021 року, коли вона становила ~49% - це означає, що більше компаній вважають за краще чекати і залишатися в країні, хоча номінальний обсяг їхньої виручки загалом суттєво знизився у 2022 році порівняно з 2021 роком.

Багато німецьких компаній після початку повномасштабної війни проти України пішли з Росії – серед них [Siemens](#), [Daimler](#), [Mercedes-Benz Group](#), [Henkel](#), [Robert Bosch](#), [Wella](#) тощо. Водночас, такі гіганти, як [Metro](#), [Bayer](#), [HeidelbergCement](#), [Hochland](#), [Knauf Gips](#) та інші продовжують заробляти в Росії та сплачують податки до бюджету країни-агресора. Частина німецьких компаній, що залишилися, скористалися відходом конкурентів і лише збільшили свій оборот¹⁵.

¹³ <https://docs.google.com/spreadsheets/d/1EF1hBQYyvRdSn4U6CY2yomeHEhTqbMKS/edit>

¹⁴ <https://kse.ua/about-the-school/news/20th-issue-of-the-weekly-digest-on-impact-of-foreign-companies-exit-on-rf-economy/>

¹⁵ <https://www.ukrinform.ua/rubric-world/3731568-nimecki-kompanii-splatali-do-budzetu-rf-bilse-podatkov-niz-firmi-insih-krain-es-bild.html>

Довідково: в 2022 році товарообіг між Росією та Німеччиною скоротився на 45,2% порівняно з попереднім роком і склав 14,6 млрд. євро. Для порівняння, в 2012 році товарообіг досяг рекордної позначки 80 млрд. євро. У рейтингу торгових партнерів Німеччини Росія тоді посідала 11 місце. В 2021 році – вже 15-те, а за підсумками минулого року – 23-те. Причина цього – ціни на газ і нафту, що зросли. Але одночасно ввезення інших товарів скоротилося на 41,5%.

На продажі ліків росіянам Німеччина заробила 3,1 млрд. євро. Ця стаття експорту посіла перше місце у рейтингу. Як приклад, фармацевтична компанія [Stada](#) (Німеччина) сплатила податків до російського бюджету в 2022 році на суму 53,6 млн. доларів США¹⁶.

Зовнішня торгівля Німеччини з Росією в 2022 році відзначилася рекордним за 30 років перевищенням імпорту над експортом. Сальдо зовнішньоторговельного балансу становило 20,7 млрд. Євро¹⁷.

Перед початком великої війни в Україні, за даними Асоціації торгово-промислових палат Німеччини¹⁸ з Росією працювали понад 3600 німецьких компаній, багато з них – десятиліттями. Одні вирішили піти з російського ринку, але інші досі працюють у Росії. Деякі німецькі галузі особливо чисельно представлені в Росії. Насамперед, це фармацевтичні та агрохімічні компанії, а також ті, що торгують продуктами харчування, товарами широкого вжитку й агротехнікою.

Найвідоміші з них – фармацевтична та агрохімічна компанія [Bayer](#), [Metro](#), виробник сільгосптехніки [Claas](#) і мережа будівельно-продуктових магазинів [Globus](#). Окрім того, в Росії активно працюють фармацевтичні компанії [Merck](#) і [Stada](#), компанія медичних технологій [Fresenius](#).

Так, німецькі компанії продовжують свою діяльність в Росії, пояснюючи це великими інвестиціями, зробленими в останні роки. Наприклад, виробник сільськогосподарської техніки [Claas](#) за останні п'ять років збільшив виробництво зернозбиральних комбайнів на своєму заводі в Росії в чотири рази.

Довідково: в 2021 році [Claas Group](#) знову інвестував у завод, збільшивши кількість працівників на ньому до 800. Фармацевтичний гігант [Bayer](#) заявив про припинення всіх неключових видів діяльності в Росії та Білорусі. Однак це не означає повної зупинки поставок. Поки що компанія має намір продовжувати постачати в Росію фармацевтичну та сільськогосподарську продукцію, наприклад ліки від раку або серцево-судинних захворювань, а також насіння для сільського господарства.

Мережа магазинів роздрібної торгівлі [Globus](#) керує в Росії 19 гіпермаркетами, де працюють майже 10 тис. росіян.

[Metro](#) – одна з тих німецьких компаній, чия діяльність у Росії особливо помітна. В Росії вона досягає значно більшої прибутковості на 93 своїх підприємствах, ніж на внутрішньому німецькому ринку¹⁹.

Також, варто зазначити, що Німеччина є провідною країною щодо походження товарів, які, оминаючи санкції, потрапляють до Росії. Серед країн-транзитерів – Казахстан, Грузія, Вірменія, Киргизстан та інші країни Центральної Азії. З Німеччини переважно постачають великі позашляховики й вантажівки, а також автівки, паливо та хімікати²⁰.

Як реагують німецькі компанії?

Таким чином, з 393 компаній в базі даних 67% компаній все ще залишаються в Росії, тоді як ще 25% виходять і лише 8% повністю вийшли з Росії через продаж або ліквідацію. Деякі німецькі компанії є одними з прикладів чистого виходу з російського ринку, тоді як інші кидають виклик вимогам виходу, незважаючи на тиск.

Вихід завершено:

[Volkswagen](#) (Статус за KSE – *вийшли*) Volkswagen завершив продаж свого заводу в Калузі в Росії та своїх місцевих дочірніх компаній, повідомив німецький автовиробник, завершивши багатомісячні суперечки з російською владою щодо угоди. Після продажу та змін в офіційному реєстрі, зареєстрованому в травні 2023 року (VOLKSWAGEN

¹⁶ <https://daily.rbc.ua/ukr/show/ki-farmgiganti-prodovzhuyut-pratsyuvati-rf-1674642609.html>

¹⁷ <https://ru.mdz-moskau.eu/o-tovaroobmene-mezhdu-rossiej-i-germaniej/>

¹⁸ <https://monitor-press.info/uk/news/19309-veliki-nimecki-kompaniyi-nadali-pracyuyut-v-rosiyi>

¹⁹ <https://monitor-press.info/uk/news/19309-veliki-nimecki-kompaniyi-nadali-pracyuyut-v-rosiyi>

²⁰ <https://www.bbc.com/ukrainian/news-66232037>

AKTIENGESELLSCHAFT, ŠKODA AUTO A.S. і VOLKSWAGEN FINANCE LUXEMBOURG S.A. були виключені як власники) ТОВ «АРТ-ФІНАНС» стало новим власником, а ключову компанію було перейменовано з ТОВ «ФОЛЬКСВАГЕН ГРУП РУС» на ТОВ «АГР», яке також заволоділо офіційним акаунтом Instagram в Росії і займається обслуговуванням автомобілів Volkswagen в Росії.

Henkel (Статус за KSE – *вийшли*) Консорціум, який купує бізнес Henkel в Росії, включає Augment Investments, Kismet Capital Group і Elbrus Services. Усі покупці мають налагоджені та давні ділові відносини в західних країнах і не підпадають під санкції ЄС чи США. Узгоджена вартість покупки становить 54 мільярди рублів, що відповідає приблизно 600 мільйонам євро. Відповідні органи Росії вже схвалили операцію. 04.2023: Запис засновника HENKEL AG & CO видалено. Новим засновником організації стає KGAALID HOLDING LIMITED.

HAVI (Статус за KSE – *вийшли*) Власник колишніх ресторанів McDonald's у Росії Олександр Говор купив приватну російську логістичну компанію HAVI, яка має 14 розподільних центрів. «Вкусно і точка» повідомляла, що Говор збереже керівництво HAVI і понад 1200 співробітників, змінивши компанію на «Логистика - и точка». Травень 2023 року - новим засновником організації стає ТОВ «ЛОГІСТИКА І ТОЧКА». Видалено запис про засновника ТОВ "ХАВІ ГЛОБАЛ ЛОГІСТИК ГМБХ".

Robert Bosch (Статус за KSE – *вийшли*) Bosch продав російський бізнес в Енгельсі. Йдеться про три заводи з виробництва свічок запалювання, електроінструментів та опалювальних котлів. Активи німецької групи придбав холдинг S8 Capital Армена Саркисяна. Bosch продав російський бізнес (усі 6 місцевих компаній).

Obi Group (Статус за KSE – *вийшли*) - німецька мережа будівельних магазинів у Вермельскірхені, яка працює по всій Європі. 27 липня німецька OBI GmbH підписала угоду з групою російських інвесторів про продаж шести юридичних осіб російської мережі магазинів OBI DIY. Сума угоди – символічний 1 євро. На початок 2022 року до його складу входили 27 гіпермаркетів, у яких працювало близько 4900 співробітників. Наприкінці 2022 року чеченський бізнесмен Валід Корчагін став співвласником однієї з найбільших у Росії мереж будівельних гіпермаркетів OBI. Мережа діяла в країні два десятиліття і належала німецькій компанії. Після того, як власники вирішили покинути Росію, мережа перейшла з рук в руки через невідомих посередників. Спочатку частки в OBI дісталися бізнесмену Йосипу Льюкумовичу з Ізраїлю та підприємцю Іллі Колобову. Але згодом 90% торговельної мережі було передано компанії "Модуль-2", яка також пов'язана з холдингом "Синдика" сенатора Канокіова, а 10% - Корчагину.

Daimler Truck (Статус за KSE – *вийшли*) є одним із найбільших у світі виробників комерційних автомобілів, який має понад 35 основних представництв по всьому світу та налічує близько 100 000 співробітників. Призупинено бізнес, у тому числі партнерство з КамАЗом. Daimler Truck вів переговори щодо частки в російському КамАЗі. ТОВ «ДК РУС» (ID 7714790325) продано КАМАЗу, договір від 13.01.2023. А друге ТОВ «EVOBUS RUSSLAND» (ID 7707281292) знаходиться в стадії ліквідації з грудня 2022 року.

Siemens (Статус за KSE – *вийшли*) — німецька багатонаціональна конгломератна корпорація та найбільша промислова виробнича компанія в Європі. Siemens вже продав 4 великі заводи (ТОВ «СІМЕНС ЕНЕРГЕТИКА ТРАНСФОРМАТОРИ», ТОВ «Сіменс Газотурбінні технології», ТОВ «Сіменс Трансформери», ТОВ «Сіменс Фінанс»). Активи Групи в 2022 році ще залишалися в РФ (загалом у них було більше десятка юридичних осіб), але помітна чітка тенденція до виходу. У квітні 2023 року завершив продаж активів.

Continental (Статус за KSE – *вийшли*) — німецький виробник шин, автомобільної електроніки та інших компонентів. Continental вирішив покинути Росію в березні 2023 року і вже отримав дозвіл від Москви, але попросив американське міністерство торгівлі перевірити угоду перед закриттям, відповідь затрималася. 23.05.2023: Новим засновником організації стає АТ «С8 ПРОМИСЛОВІ АКТИВИ». Видалено записи про попередніх засновників: ПРИВАТНЕ ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ КОНТИНЕНТАЛ ГЛОБАЛ ХОЛДІНГ НІДЕРЛАНДС, SIJESCH HOLDING B.V. та CONTINENTAL GLOBAL HOLDING NETHERLANDS B.V.

На шляху до виходу:

SAP (Статус за KSE – *виходять*) є найбільшою неамериканською компанією програмного забезпечення за обсягом доходу, третьою у світі компанією з програмного забезпечення, що торгується публічно, за доходом і найбільшою німецькою компанією за ринковою капіталізацією. У квітні 2022 року німецька компанія з виробництва

корпоративного програмного забезпечення у Вальдорфі оголосила про плани вийти з Росії після вторгнення, яке спричинило низку санкцій Заходу проти російських компаній. Однак підтримка клієнтів, які спочатку не були мішенню західних санкцій, продовжувалася, оскільки дострокове припинення призвело б до штрафів для компанії. У вересні 2023 року SAP повідомила партнерів і клієнтів про припинення підтримки своїх рішень в Росії. Клієнти розробника вже почали передавати техпідтримку своїх систем місцевим ІТ-компаніям.

Uniper SE (Статус за KSE – *виходять*) є енергетичною компанією, розташованою в Дюссельдорфі, Німеччина. Компанія призупинила нові закупівлі російського газу/відчуті Unipro. Uniper знайшов місцевого покупця для Unipro, він ще не отримав «схвалення президента», що свідчить про те, що продаж блокував особисто Путін. Федеральне управління майном отримало в тимчасове управління частки іноземців в "Юніпро". Uniper втратила 4 мільярди євро після втрати контролю над своєю російською дочірньою компанією. Німецький енергетичний концерн Uniper не розраховує на відновлення поставок російського газу і чекає рішення суду за позовом до "Газпром експорту" про постачання газу не раніше 2024 року.

BMW (Статус за KSE – *виходять*)— німецький багатонаціональний корпоративний виробник розкішних автомобілів і мотоциклів. За повідомленнями преси, компанія припиняє локальне виробництво в Росії та експорт на російський ринок. Німецькі автомобільні концерни Mercedes-Benz і BMW відключили російських дилерів від програмного забезпечення, яке використовувалося для обслуговування автомобілів.

BASF SE (Статус за KSE – *виходять*)— німецька багатонаціональна хімічна компанія та найбільший виробник хімікатів у світі. BASF не веде нових операцій у Росії та Білорусі у світлі агресивної війни проти України за наказом російського уряду. BASF рішуче засуджує напад Росії на Україну та насильство проти мирного населення. Рада виконавчих директорів BASF SE вирішила також згорнути решту комерційної діяльності компанії в Росії та Білорусі до початку липня 2022 року. Це рішення не поширюється на бізнес, який підтримує виробництво продуктів харчування, оскільки війна може спровокувати глобальну продовольчу катастрофу. 07.2023: Видалено запис про засновника CONSTRUCTION RESEARCH AND TECHNOLOGY GMBH. Вилучено запис про засновника МАЙСТЕР БІЛДЕРС СОЛЮШНЗ ДОЙЧЛАНД ГМБХ. Новим засновником організації стає MBSS HONG KONG LIMITED.

Не підкоряються вимогам щодо виходу, незважаючи на тиск:

Bayer (Статус за KSE – *вичікують*) — німецька багатонаціональна фармацевтична та біологічна компанія та одна з найбільших фармацевтичних компаній у світі. У березні Bayer AG оголосила про скорочення своєї присутності в Росії та Білорусі. Компанія призупинила рекламну діяльність, припинила всі інвестиційні проекти та припинила розгляд будь-яких бізнес-пропозицій. Але в серпні компанія вирішила продовжити постачання сільськогосподарської продукції російським фермерам. Bayer додав, що очікує, що російська влада допоможе захистити вільний потік сільськогосподарської продукції. Вона налічує 700 співробітників у Росії і створює 2,26% свого обороту в Росії. За даними митниці, у 2023 році компанія є найбільшим експортером насіння кукурудзи до Росії.

HeidelbergCement (Статус за KSE – *вичікують*) Компанія заморожує всі нові інвестиції в Росії. Компанія HeidelbergCement має три цементні заводи, які працюють усередині країни. На рівні прибутків і збитків у 2021 році виручка компанії в Росії становила близько 1%.

У січні 2023 року компанія оголосила: «Heidelberg Materials як глобальна компанія рішуче засуджує цю війну проти українського народу. Як ви правильно зазначили, ми повністю підтримуємо всі санкції проти Росії та негайно припинили всі інвестиції майже рік тому. Ми працюємо виключно на місцевому рівні бізнесу в Росії, в обмеженому масштабі та лише для місцевих потреб. Ми гарантуємо, що наша скорочена діяльність у Росії повністю відповідає міжнародним та іншим законам, а також міжнародним стандартам прав людини».

Riol Chemie GmbH (Статус за KSE – *залишаються*) є німецьким дистриб'ютором хімікатів, реагентів, дезактиваторів та ін. Хімічна компанія знаходиться в центрі розслідування прокуратури, яка підозрює, що керівники фірми експортували токсичні речовини та спеціальні лабораторні матеріали до Росії у понад 30 випадках за останні три з половиною роки без отримання необхідних дозволів.

Висновок

З усіх європейських держав саме Німеччина найбільше зацікавлена у припиненні конфлікту між Росією та Україною, оскільки лише мир в Європі дозволить повернути прибутковість німецьких компаній, які отримували російські енергоресурси по привабливим цінам і, ймовірно, відновити потужні інвестиції німецьких компаній у Росію. Для цього вона, з одного боку, має погоджувати свою російську політику з союзниками по НАТО і ЄС, а з іншого – брати до уваги думку Москви.

Війна Кремля в Україні нівелювала десятиліття активної роботи зовнішньої політики Німеччини щодо Росії. Масштаб і жорстокість російського вторгнення в Україну викликали рішучу відповідь німецького суспільства та німецького уряду після початкового шоку. У результаті Німеччина швидко запровадила надзвичайну політику економічної безпеки та відокремлення в енергетичному секторі, а також підтримала безпрецедентні санкції ЄС і G-7, а також контроль над технологіями та товарами щодо Росії. Російсько-українська війна поставила крапку на «особливому» характеру російсько-німецьких відносин. Більшість компаній Німеччини, що працювали в Росії, припинили свою діяльність в Росії із-за громадської думки та небажання втратити власний імідж.

Німецькі компанії, що залишились на російському ринку, на цей час опиняються між санкціями Заходу та громадським обуренням, з одного боку, та все більш ворожим російським урядом, з іншого боку (один з прикладів – введення тимчасового управління в компанії [Uniper SE](#) та по суті її націоналізація). Кремль ускладнює західним компаніям продаж своїх російських активів – і встановлює жорсткі умови, коли вони це роблять. Німецьким інвесторам, як і іншим зі списку «недружніх» країн, тепер необхідно отримувати офіційний дозвіл від міністерства або відомства, іноді навіть особисто від Президента Росії щодо продажу власних активів в Росії. Тому не дивно, що частина німецьких компаній не залишила російський ринок повністю. При цьому, створені перешкоди щодо виходу з російського ринку не мають світових аналогів.

Як підсумок, можна стверджувати, що Німеччина на цей час має обмежені прямі економічні зв'язки з Росією, що пов'язано з війною в Україні та це, в свою чергу, впливає негативно на внутрішньоекономічну ситуацію в самій Німеччині. Так, за даними ОЕСР, вже є стагнація німецької економіки у 2023 році та очікується її зростання лише на 1,3% у 2024 році. Довіра інвесторів і споживачів покращилася завдяки сильній підтримці Урядом цін на енергоносії, швидкому заміщенню імпорту енергоресурсів з Росії та зниженню цін на енергоносії. Бюджетний дефіцит буде скорочено у 2023 та 2024 роках. ВВП скоротився на 2,1% у четвертому кварталі 2022 року та на 1,2% у першому кварталі 2023 року. До початку загарбницької війни Росії проти України Німеччина сильно залежала від російського газу, нафти та вугілля, причому приблизно одна третина первинних енергоносіїв надходила з Росії. Відтоді імпорт енергоресурсів з Росії різко скоротився через ембарго ЄС на вугілля та нафту, руйнування газопроводів і швидку диверсифікацію постачальників енергії²¹.

Масова міграція громадян України на територію Німеччини також ймовірно вплине на розвиток німецько-російських відносин. Інтеграція українських біженців у німецьке суспільство у перспективі призведе до зростання їхньої участі у політичному житті Німеччини. Ця обставина призведе до посилення антиросійського дискурсу в Німеччині в майбутньому.

²¹ <https://www.oecd.org/economy/germany-economic-snapshot/>

Що нового відбулось минулого місяця – ключові новини з щоденного моніторингу KSE (оновлення двічі на місяць)²²

01.09.2023

***International Esports Federation (IESF)** (Південна Корея, Асоціації, НУО) Статус за KSE - *залишаються*

28 серпня Федерація кіберспорту України (UESF) повідомила, що попри всі протести та намагання української сторони не допустити цього, міжнародна федерація кіберспорту IESF домоглася повернення росіян на свої турніри та зняття заборони на використання прапора .

<https://ain.ua/2023/08/30/zbirna-ukrayiny-z-dota-2-znyalasya-z-chempionatu-svitu-pislya-togo-yak-rosijskym-dozvolily-vystupaty-pid-prap-rom-rf/>

***Mars** (США, Їжа та напої) Статус за KSE - *залишаються*

***Pepsi** (США, Їжа та напої) Статус за KSE - *залишаються*

НАЗК внесло PepsiCo і Mars до списку міжнародних спонсорів війни

<https://nazk.gov.ua/uk/novyny/ty-ne-ty-koly-prodovzhuyesh-pratsyuvaty-v-rf-nazk-vneslo-pepsico-ta-mars-do-pereliku-mizhnarodnyh-sponsoriv-vijny/>

***Wise PLC** (Велика Британія, Фінанси та платежі) Статус за KSE - *виходять*

Фінтех-гігант Wise дозволив об'єкту санкцій проти Росії вивести гроші, повідомляє уряд Великобританії

<https://www.cnbc.com/2023/08/31/fintech-giant-wise-allowed-russia-sanctions-target-to-withdraw-money.html>

03.09.2023

***Hyatt** (США, Готелі та нерухомість) Статус за KSE - *виходять*

***Belmond Limited** (Бермудські острови, Готелі та нерухомість) Статус за KSE - *виходять*

***Four Season hotels** (Канада, Готелі та нерухомість) Статус за KSE - *виходять*

***Intercontinental Hotels** (Велика Британія, Готелі та нерухомість) Статус за KSE - *виходять*

***Marriott** (США, Готелі та нерухомість) Статус за KSE - *вийшли*

3 весни минулого року російський ринок покинули Hyatt, InterContinental, Marriott, CPI Hotels, Belmond, Sokos, Four Seasons, BWH і Wyndham.

<https://www.kommersant.ru/doc/6187040>

***International Olympic Committee (IOC)** (Швейцарія, Спорт) Статус за KSE - *вичікують*

***Olympic Council of Asia** (Кувейт, Спорт) Статус за KSE - *вичікують*

Спортсмени з Росії не виступатимуть на Азійських іграх у Ханчжоу, ухвалив Міжнародний олімпійський комітет

<https://indianexpress.com/article/sports/sport-others/no-russian-belarusian-athletes-at-asian-games-as-international-olympic-committee-denies-them-approval-8919842/>

***United Nations (UN)** (США, Асоціації, НУО) Статус за KSE - *залишаються*

ООН пропонує підключити до SWIFT дочку Россельхозбанку і розблокувати активи російських компаній

<https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/09/2/7418175/>

***Barilla Group** (Італія, Їжа та напої) Статус за KSE - *вичікують*

***Ferrero SpA** (Італія, Їжа та напої) Статус за KSE - *залишаються*

Barilla продовжує виробляти макарони в Росії

<https://www.standforukraine.it/en/2023/08/31/barilla-maintains-pasta-production-in-russia/>

04.09.2023

***Industrial and Commercial Bank of China (ICBC)** (Китай, Фінанси та платежі) Статус за KSE - *залишаються*

***Bank of China** (Китай, Фінанси та платежі) Статус за KSE - *залишаються*

***China Construction Bank** (Китай, Фінанси та платежі) Статус за KSE - *залишаються*

***Agricultural Bank of China** (Китай, Фінанси та платежі) Статус за KSE - *залишаються*

Китайські кредитори надають мільярди доларів російським банкам після санкцій Заходу

<https://www.ft.com/content/96349a26-d868-4bd1-948f-b17f87cc5c72>

<https://www.kommersant.ru/doc/6197090>

***Pepsi** (США, Їжа та напої) Статус за KSE - *залишаються*

SAS вживає швидких заходів і вже оголосив бойкот продукції PepsiCo через продовження бізнесу в Росії та фінансове підживлення російської війни!

<https://twitter.com/IneBackIversen/status/1697954241212486089?s=20>

***Twitch** (США, Онлайн сервіси) Статус за KSE - *вичікують*

Таганський суд Москви оштрафував сервіс Twitch на 13 мільйонів рублів. за неодноразову відмову локалізувати персональні дані російських користувачів у базах даних на території Росії.

<https://www.rbc.ru/rbcfreenews/64f590fd9a79470e8fb81e49>

***Citi (Citigroup)** (США, Фінанси та платежі) Статус за KSE - *вичікують*

²² На сайті проекту <https://leave-russia.org/> є розділ "**Новини компаній**", слідкуйте за щоденними оновленнями прямо на сайті

Citibank закриває мережу банкоматів у Росії

<https://www.kommersant.ru/doc/6197322>

<https://www.reuters.com/business/finance/citigroups-russian-subsidiary-halt-atms-russia-by-year-end-2023-09-04/>

05.09.2023

***World Aquatics** (Швейцарія, Спорт) Статус за KSE - *залишаються*

World Aquatics дозволить російським і білоруським спортсменам змагатися як «Індивідуальні нейтральні спортсмени»; Париж все ще невизначений

<https://www.swimmingworldmagazine.com/news/world-aquatics-to-allow-russian-and-belarusian-athletes-to-compete-as-individual-neutral-athletes-paris-still-uncertain/>

***SAP** (Німеччина, IT) Статус за KSE - *виходять*

Німецький постачальник промислового програмного забезпечення SAP припиняє підтримку своїх рішень у Росії.

<https://forbes.ua/news/nimetskiy-rozrobnik-softu-sap-pripinyae-pidtrimku-svoikh-produktiv-u-rosii-05092023-15805>

<https://www.reuters.com/article/ukraine-crisis-russia-sap/sap-to-end-support-for-customers-in-russia-at-end-of-year-idU5L6N3AHOCB>

***Little Caesars** (США, Громадське харчування) Статус за KSE - *вичікують*

Генеральний менеджер російських франшиз каже, що він продовжує працювати, незважаючи на мовчання Little Caesar Enterprises із Детройта.

<https://www.mlive.com/public-interest/2023/09/wallet-watch-new-snap-work-requirements-roll-out-but-not-in-michigan.html>

***Philip Morris** (США, Алкоголь і тютюн) Статус за KSE - *залишаються*

***Nestle** (Швейцарія, Товари широкого вжитку) Статус за KSE - *залишаються*

Такі компанії, як Nestle, Philip Morris International та подібні західні корпорації, які продовжують працювати в Росії, є найбільш вірогідними потенційними об'єктами для націоналізації з боку російської влади.

<https://www.moscowtimes.ru/2023/09/05/barclays-sostavil-spisok-zapadnih-kompanii-kandidatov-na-natsionalizatsiyu-v-rossii-a105968>

***Stark Logistics** (Індія, Логістика, Транспорт) Статус за KSE - *залишаються*

Прем'єр-міністр Естонії Кая Каллас заявила, що фінансувала компанії свого чоловіка Stark Logistics і Stark Warehousing, які надавали транспортні та складські послуги в Росії, з власних коштів, які їй вдалося накопичити до початку політичної кар'єри.

<https://www.kommersant.ru/doc/6197432>

***YouTube** (США, Онлайн сервіси) Статус за KSE - *вичікують*

Збої в роботі YouTube в Росії пов'язали з роботою Роскомнагляду

<https://www.moscowtimes.ru/2023/09/04/sboi-v-rabote-youtube-v-rossii-svyazali-s-rabotoi-roskomnadzora-a105851>

***Binance** (Китай, Фінанси та платежі) Статус за KSE - *вичікують*

Російські користувачі біткоїн-біржі Binance зможуть виводити кошти, якщо компанія покине країну.

<https://forklog.com/news/binance-pozvolit-klientam-iz-rf-vyvesti-aktivny-v-sluchae-uhoda-iz-strany>

***Aviva** (Велика Британія, Страхування) Статус за KSE - *виходять*

Торгова компанія XTX Markets, заснована мільярдером російського походження Олександром Герко, подала до суду на інвестиційні фонди Aviva Investors and Legal & General (LGIM), які відмовилися працювати з інвестиціями компанії на тій підставі, що її власник був громадянином Росії.

<https://www.forbes.ru/milliardery/495868-trejder-xtx-milliardera-gerko-obvinil-investfondy-v-diskriminacii-po-pasportu-rossii>

***Unilever** (Велика Британія, Споживчі товари та одяг) Статус за KSE - *залишаються*

Ось корпоративний хіт-лист Росії

<https://www.ft.com/content/b4a473c4-b582-406f-82bb-c05a8130fe9d>

06.09.2023

***Virgin Media O2** (Велика Британія, Телекомунікації) Статус за KSE - *залишаються*

Virgin Media O2 збирається купити британську компанію широкосмугового зв'язку, що належить інвестиційній компанії, яку підтримує російський олігарх, після того, як уряд змусив її продати з міркувань національної безпеки.

<https://www.theguardian.com/business/2023/sep/06/virgin-media-o2-to-snap-up-russian-oligarch-backed-broadband-firm>

<https://www.ft.com/content/e9c46724-680b-49c1-b225-112b9775c28f>

***DPD** (Німеччина, Логістика, Транспорт) Статус за KSE - *виходять*

GeoPost веде переговори про продаж свого бізнесу DPD в Росії з рядом великих місцевих логістичних операторів

<https://www.kommersant.ru/doc/6198328>

***AerCap** (Ірландія, Авіаперевезення) Статус за KSE - *виходять*

Орендодавець AerCap погоджується врегулювати питання щодо літаків Аерофлоту, які застрягли в Росії

<https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/aircraft-lessor-aercap-settles-russia-aeroflot-claim-645-million-2023-09-06/>

***Wintershall Dea AG** (Німеччина, Енергетика, нафта і газ) Статус за KSE - *виходять*

Wintershall Dea скоротить близько 500 робочих місць, або приблизно чверть свого персоналу, через відділення російської діяльності

<https://www.reuters.com/business/energy/wintershall-dea-cuts-costs-staff-disentangles-russia-2023-09-05/>

07.09.2023

***British American Tobacco** (Велика Британія, Алкоголь, Тютюн) Статус за KSE - *виходять*

Тютюнова фірма BAT продає російський бізнес місцевому менеджменту

<https://www.nasdaq.com/articles/bat-enters-agreement-to-sell-its-russian-and-belarusian-businesses-quick-facts>

<https://www.reuters.com/markets/deals/tobacco-firm-bat-sells-russian-business-local-management-2023-09-07/>

<https://www.wsj.com/business/retail/bats-to-sell-russian-belarusian-businesses-for-undisclosed-sum-1a60507>

***Binance** (Китай, Фінанси та платежі) Статус за KSE - *вичікують*

Топ-менеджери Binance в Росії залишають, оскільки компанія розглядає можливість виходу з ринку

<https://cointelegraph.com/news/top-binance-execs-in-russia-leave-as-firm-considers-exiting-the-market>

***Sisecam** (Туреччина, Хімічна промисловість) Статус за KSE - *залишаються*

НАЗК включило турецького виробника скла Sisecam до списку міжнародних спонсорів війни.

<https://nazk.gov.ua/uk/novyny/sklo-trisnulo-nazk-vneslo-do-pereliku-mizhnarodnyh-sponsoriv-vijny-turetskogo-vyrobnyka-sklyanoyi-produktsiyi-sisecam-group/>

***Schlumberger (SLB)** (США, Енергетика, нафта і газ) Статус за KSE - *вичікують*

***Baker Hughes** (США, Енергетика, нафта і газ) Статус за KSE - *вийшли*

***Halliburton** (США, Енергетика, нафта і газ) Статус за KSE - *вийшли*

Голова відділу зовнішніх відносин шукає відповіді від нафтових компаній США щодо російського бізнесу після вторгнення в Україну

<https://apnews.com/article/russia-ukraine-oil-slb-baker-hughes-senate-690c7c8a962dca306afd0a825f3e587a?fbclid=IwAR1tkF6svmm7sX5oYIVMzI9Ck9Ej4KisZMukvBd2byU0VZ-31tRxKMPRHh4>

08.09.2023

***Volvo Cars** (Швеція, Автомобілебудування) Статус за KSE - *вийшли*

Російські активи шведського виробника вантажівок Volvo AB були передані невідомому російському інвестору, йдеться в заяві Міністерства промисловості та торгівлі.

<https://www.reuters.com/business/autos-transportation/russias-volvo-assets-transferred-russian-investor-interfax-2023-09-08/>

Ряд дочірніх структур шведського автоконцерну Volvo в Росії, в тому числі завод з виробництва вантажівок у Калузі, перейшли під оперативне управління бізнесмена Ігоря Кіма, свідчать дані ЕГРЮЛ.

<https://www.interfax.ru/business/919694>

***Nvidia** (США, IT) Статус за KSE - *вийшли*

***Texas Instruments** (США, Електроніка) Статус за KSE - *вичікують*

***Intel** (США, IT) Статус за KSE - *залишаються*

***Azu International Ltd** (Туреччина, IT) Статус за KSE - *залишаються*

Небезпечна лазівка в західних санкціях проти Росії

https://foreignpolicy.com/2023/09/07/western-sanctions-russia-ukraine-war/?tpcc=recirc_latest062921

***HSBC** (Велика Британія, Фінанси та платежі) Статус за KSE - *виходять*

HSBC Group припинить послуги грошових переказів до та з Росії та Білорусі для своїх корпоративних клієнтів наступного місяця, оскільки фінансові установи реагують на санкції Заходу через війну в Україні.

<https://asia.nikkei.com/Business/Finance/HSBC-to-halt-corporate-remittances-to-and-from-Russia>

***Huawei** (Китай, Електроніка) Статус за KSE - *вичікують*

***Nokia** (Фінляндія, IT) Статус за KSE - *виходять*

***Ericsson** (Швеція, Telecom) Статус за KSE - *вичікують*

Китайське обладнання викликало питання у російських операторів зв'язку

<https://www.kommersant.ru/doc/6199811>

10.09.2023

***Rockwool** (Данія, Будівництво та архітектура) Статус за KSE - *залишаються*

Наскільки систематично: 31 російський військовий корабель, завантажений Rockwool

<https://danwatch.dk/en/how-systematic-it-was-31-russian-warships-loaded-with-rockwool/>

***Volvo Cars** (Швеція, Автомобілебудування) Статус за KSE - *вийшли*

Бізнесмен Ігор Кім отримав оперативне управління в структурах Volvo в РФ

<https://www.ft.com/content/4235bffb-7e2d-4316-ba01-fe0d6a6ab410>

<https://www.interfax.ru/business/919694>

***Euroclear** (Бельгія, Фінанси та платежі) Статус за KSE - *вичікують*

У першому півріччі бельгійський банк Euroclear отримав 1,74 млрд євро прибутку від заморожених російських активів.

<https://www.epravda.com.ua/news/2023/09/8/704107/>

<https://www.euroclear.com/newsandinsights/en/press/2023/2023-mr-09-euroclear-continues-to-deliver-profitable-growth.html>

11.09.2023

***MERO ČR** (Чехія, Енергетика, нафта і газ) Статус за KSE - *залишаються*

Чехія заявила, що частка російського імпорту нафти через нафтопровід «Дружба» досягла свого піку з 2012 року.

<https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/cesko-vyuziva-stale-vice-ruske-ropy/2412016>

<https://www.unian.net/world/chehiya-sushchestvenno-uvelichila-import-rossiyskoy-nefti-za-2023-god-12389919.html>

***Allegrini** (Італія, Алкоголь і тютюн) Статус за KSE - *залишаються*

Luding Group стала ексклюзивним дистрибутором в Російській Федерації італійської виноробні Allegrini, яка раніше входила в портфель MBG Wine.

<https://www.kommersant.ru/doc/6209637>

***Analog Devices** (США, Електроніка) Статус за KSE - *вичікують*

***Texas Instruments** (США, Електроніка) Статус за KSE - *вичікують*

Як Європа закриває очі на контрабанду Росією мікročіпів подвійного призначення

<https://theins.ru/en/politics/264419>

***OMV** (Австрія, Енергетика, нафта і газ) Статус за KSE - *залишаються*

***Wintershall Dea AG** (Німеччина, енергетика, нафта і газ) Статус за KSE - *виходять*

Путін продовжив заборону на закупівлю газу у спільних підприємств з OMV і Wintershall вище встановленої ціни

<https://www.kommersant.ru/doc/6210548>

***Mazda** (Японія, Автомобілебудування) Статус за KSE - *виходять*

«Соллерс» відновлює роботу фабрики у Владивостоці

Замість Mazda там будуть випускати аналоги китайських пікапів

<https://www.kommersant.ru/doc/6209870>

***Decathlon** (Франція, Споживчі товари та одяг) Статус за KSE - *виходять*

Магазини Decathlon відкриються до кінця цього року після завершення продажу новому власнику, операцію з продажу активів уже схвалила урядова комісія.

<https://tass.ru/ekonomika/18704859>

***Nissan** (Японія, Автомобілебудування) Статус за KSE - *вийшли*

Японська компанія Nissan більше не несе гарантійних зобов'язань перед власниками своїх автомобілів в РФ.

<https://news.finance.ua/ua/nissan-bil-she-ne-bude-obsluhovuvaty-svoi-avtomobili-v-rosii>

***Strabag** (Австрія, Будівництво та архітектура) Статус за KSE - *виходять*

Strabag планує наступний крок для зменшення частки російського інвестора

<https://www.reuters.com/markets/deals/strabag-maps-out-next-step-decrease-russian-investors-stake-2023-09-11/>

12.09.2023

***Fraport** (Німеччина, Авіаперевезення) Статус за KSE - *залишаються*

Німецька Fraport AG, яка володіє 25% керуючої компанії аеропорту "Пулково", все ще продає свою частку, заявив глава ВТБ Андрій Костін.

<https://www.kommersant.ru/doc/6210850>

***Raiffeisen** (Австрія, Фінанси та платежі) Статус за KSE - *залишаються*

RBI дозволяє ребрендинг Райффайзенбанку після його продажу або виділення

<https://www.kommersant.ru/doc/6211064>

***Disney** (США, Розваги) Статус за KSE - *виходять*

Калузький лікєро-горілчанний завод не зміг засудити бренд «Піратів Карибського моря» в Disney

<https://www.kommersant.ru/doc/6211113>

13.09.2023

***ATS HEAVY EQUIPMENT & MACHINERY** (Об'єднані Арабські Емірати, Промислове обладнання) Статус за KSE - *залишаються*

Дубайська компанія ATS Heavy Equipment & Machinery продала більшу частину деталей до Росії.

<https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/09/12/7419552/>

***Right Direction Aero** (Литва, Промислове обладнання) Статус за KSE - *залишаються*

У митних базах справді вказано, що литовська Right Direction Aero продавала товари AI Fly від імені Kargoline.

<https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/09/12/7419552/>

***KARGOLINE** (Киргизстан, Логістика, Транспорт) Статус за KSE - *залишаються*

Cargoline зареєстрували через місяць після початку війни в Україні, коли Airbus, Boeing та інші виробники запчастин заборонили російським авіакомпаніям.

<https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/09/12/7419552/>

***Apram Aerospace** (Чехія, Промислове обладнання) Статус за KSE - *залишаються*

***Desert Sun Supply** (Об'єднані Арабські Емірати, Промислове обладнання) Статус за KSE - *залишаються*

Росія закуповує підсанкційні запчастини для літаків через дружні країни: лідери ОАЕ, Китай і Туреччина

<https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/09/12/7419552/>

***Shell** (Велика Британія, Енергетика, нафта і газ) Статус за KSE - *вийшли*

***Mitsui & Co.** (Японія, Конгломерат) Статус за KSE - *залишаються*

Російський «Сахалін-2» повертається до повного виробництва після ремонту

<https://oilprice.com/Latest-Energy-News/World-News/Russias-Sakhalin-2-Back-To-Full-Production-After-Maintenance.html>

***PVH** (США, Розкіш) Статус за KSE - *вийшли*

Власник Calvin Klein і Томму Хілфігер припинив бізнес в Росії

<https://news.finance.ua/ua/vlasnyk-calvin-klein-i-tommy-hilfiger-vyyslov-iz-biznesu-v-rosii>

***Raiffeisen** (Австрія, Фінанси та платежі) Статус за KSE - *залишаються*

Розпорядженням Банку Росії від 13 вересня анулював ліцензію Райффайзенбанка на діяльність як спеціалізованого депозитарію інвестиційних, пайових інвестиційних і недержавних пенсійних фондів.

<https://tass.ru/ekonomika/18743523>

14.09.2023

***State Bank of India (SBI)** (Індія, Фінанси та платежі) Статус за KSE - *залишаються*

Банк з індійським капіталом направляє кошти в ЦБ РФ

<https://www.kommersant.ru/doc/6212050>

***VEON** (Нідерланди, Телекомунікації) Статус за KSE - *виходять*

VEON завершує угоду про продаж російських операцій; Ціни акцій зростають до дзвінка

<https://www.marketscreener.com/quote/stock/VEON-LTD-34473559/news/VEON-Finalizes-Agreement-for-Sale-of-Russian-Operations-Shares-Rise-Pre-Bell-44833780/>

***Cargill** (США, Сільське господарство) Статус за KSE - *виходять*

Cargill заперечує продаж частки російського зернового терміналу

<https://www.reuters.com/markets/deals/russias-delo-group-buys-out-cargill-stake-grain-terminal-media-2023-09-13/>

***Ingka** (Нідерланди, Споживчі товари та одяг) Статус за KSE - *вичікують*

Мережа торгових центрів може бути продана структурі Газпромбанку

<https://www.kommersant.ru/doc/6212116>

15.09.2023

***Demirci Bilisim Ticaret Sanayi** (Туреччина, Оборона) Статус за KSE - *залишаються*

***Margiana Insaat Dis Ticaret** (Туреччина, Оборона) Статус за KSE - *залишаються*

***DENKAR SHIP CONSTRUCTION INCORPORATED COMPANY** (Туреччина, Морські перевезення) Статус за KSE - *залишаються*

* **ID SHIPPING** (Туреччина, Морські перевезення) Статус за KSE - *залишаються*

***CTL LIMITED** (Туреччина, Електроніка) Статус за KSE - *залишаються*

США запровадили санкції проти 5 турецьких фірм у російських діях щодо понад 150 цілей

<https://www.reuters.com/world/us-sanction-five-turkey-based-firms-broad-russia-action-2023-09-14/>

***Siberica** (Фінляндія, Логістика, Транспорт) Статус за KSE - *залишаються*

***Luminor** (Фінляндія, Логістика, Транспорт) Статус за KSE - *залишаються*

США розширили санкції проти компаній і фізичних осіб з Росії. У чорних списках також фінські компанії Siberica і Luminor, а також члени їх керівництва, які є громадянами Франції та Естонії.

<https://www.moscowtimes.ru/2023/09/14/ssha-vveli-sanktsii-protiv-avtovaza-idesyatkov-drugih-kompanii-a106945>

***Shree Ramkrishna Exports (SRK)** (Індія, Metали та видобувна промисловість) Статус за KSE - *залишаються*

НАСР вносить одну з найбільших у світі компаній-виробників і експортерів алмазів Shree Ramkrishna Exports (SRK) до свого списку міжнародних спонсорів війни.

<https://nazk.gov.ua/en/news/bloody-diamonds-the-nacp-lists-one-of-the-world-s-largest-diamond-producers-srk-on-the-list-of-international-war-sponsors/>

***British American Tobacco** (Велика Британія, Алкоголь, Тютюн) Статус за KSE - *вийшли*

“Після нашого оголошення 7 вересня 2023 року ми завершили продаж нашого російського та білоруського бізнесу. Продаж було здійснено відповідно до місцевого та міжнародного законодавства та після отримання всіх необхідних дозволів.”

https://www.bat.com/group/sites/UK_CRHJSY.nsf/vwPagesWebLive/DOCVMKY2

<https://www.epravda.com.ua/news/2023/09/14/704334/>

***Indian Oil Corporation** (Індія, Енергетика, нафта і газ) Статус за KSE - *залишаються*

***Bharat Petroleum (BPCL)** (Індія, Енергетика, нафта і газ) Статус за KSE - *залишаються*

***ONGC Videsh Ltd** (Індія, Енергетика, нафта і газ) Статус за KSE - *залишаються*

Індійські нафтові компанії хочуть, щоб їхні 600 мільйонів доларів, які застрягли в Росії, були використані для платежів Москві

<https://indianexpress.com/article/business/companies/indian-oil-firms-explore-using-stranded-600-million-to-buy-russian-oil-8939952/>

Нещодавно ми зробили багато значних покращень у нашому **Телеграм-боті** з удосконаленням його інтерфейсу, додаванням загальної статистики та відображенням останніх статусів KSE компаній, взятих із публічної бази даних KSE.

Команда KSE team має знову неймовірні новини по проекту! Ми не стоїмо на місці і крім підтримки і розвитку нашої бази даних, яка наразі містить найповнішу у світі інформації щодо діяльності світових корпорацій на ринку РФ, ми розвиваємо і наші технічні продукти. Ми розробили сканер штрих-кодів, який доступний за посиланням <https://leaverussia.kse.ua/> чи в нашому телеграм-боті https://t.me/exit_ru_bot! Щоб скористатися сканером, Вам треба мати будь-який мобільний телефон, відсканувати камерою штрих-код товару в магазині (чи в будь-якому іншому місці), і Ви побачите інформацію про його виробника і чи здійснює він також діяльність на території Росії.

Також, завдяки використанню ChatGPT, для більшості компаній сектору споживчого ми створили найповніший перелік із 7500+ основних брендів і торгових марок, тому пошук став ще зручніше і краще. Крім того, сканер можна зберегти як звичайний додаток на екрані смартфона, а також доступні версії, як англійською, так і українською мовами.

У липні KSE Institute спільно з партнерами по коаліції B4Ukraine опублікували нове дослідження під назвою “The Business of Staying: a closer look at multinational revenues and taxes in Russia in 2022”, скачати повний текст англійською мовою можна за наступними посиланнями: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2023/07/The-Business-of-Staying-1.pdf> та <https://b4ukraine.org/pdf/BusinessOfStaying.pdf>

Отримуйте більше деталей на щоденній основі:

[Сканер штрих-кодів від KSE \(лише для мобільних пристроїв\)](#)

[Telegram bot KSE по моніторингу новин @exit_ru_bot](#)

[Твіттер проекту SelfSanctions](#)

[Сайт leave-russia.org](#)

[ВІ аналітика @ Leave-russia.org](#)

[Новини компаній @ Leave-russia.org](#)

[Твіттер сайту leave-russia.org](#)

[LinkedIn проєкту leave-russia.org](#)

[YouTube проєкту leave-russia.org](#)

[Підтримати проєкт через Patreon](#)